

DUNAJSKE ELEGIJE.

XII.

Ti, ki je sedež ti Rim, zemljé sijajno središče,
 Kamor od nekđaj oči zvésto obračal je svet;
 Tebi je dana oblast nad vse človeške oblasti:
 Drugi telesom samó, dušam si ti gospodar!
 Božji namestnik si ti, sodnik nebeški na zemlji,
 Kar si zvezal, derži, kar si odvezal, veljá.
 Ključe nebeške imaš, nebesa odpiraš, zaklepaš;
 Šerca podložna so ti, v strahu pokorne vesti.
 Svet skazuje ti čast, ki se ne skazuje človeku.
 V Rim neprezirne versté k tebi se vedno vijó!
 Usta poljubljajo se, roké in lica in čelo,
 Samemu tebi nogé, ne! obuválo le nog! —
 Čuj iz kota zemljé slab glas se dviga do tebe,
 Kakor popotnika glas, ki se je zgrudil na pot.
 V ladji je spal učenik, valovi metali so ladjo;
 Ko jim pretila je smert, zdrami učenec ga plah:
 Vstani, otmi nas, gospod, pogiblremo! — Roko iztegne,
 Zdajci potihne vihar, val se uleže krotak. —
 Čuj! nevihta divjá, serdito se péni valovje;
 Kam naj obrnemo se! Krista namestnik si ti!
 Dolgo si spal: morje tisoče jih že je požerlo!
 Vstani viharju oblast svojo pokaži in moč!
 „Čnda se več ne godé“, govoriš, „nevérnemu rodu:
 Meni oslabel je glas, svet ne posluša ga več!
 Kraljem, cesarjem nekđaj bil glas je iz Rima povelje;
 Časi minili so ti, poln nejevere je svet!“ —
 Vendar govóri jim: Mir! če tudi zastonj bo beseda,
 Če ne poslušajo te, storil si svojo d-lžnost.
 Obrekovanje od dné do dné glasneje šepéče;
 Ti se ne ganeš, molčíš; véрни v zadregi molčé.
 Vstani, govóri toréj, osramóti sovražnike svoje;
 Kaj govóré, ne veš? Drug ti povej — jaz molčim!

B. M.

GOSPOD MIRODOLSKI.

XV.

Zvečer je sedela Zora — zdaj jo pač smemo že imenovati po imenu, — sama na klopi pred oglarjevo kočo. Solnce je zahajalo: skozi temno smerečje so prosevali žarki njegovi ter razsvetljevali s polno lučjo gladka debela smerek, stoječih ob robu tratice, kjer je stala oglarjeva kočica.

Tako sama je bila Zora, tako zapuščena, tako nesrečna! Iz samotnega gozda, kjer je bivala kakor zakleta kraljičina v starih pripovedkah, uhajale so ji misli, sama ni smela za njimi, sirota! — proti tihi, mirni dolini, kjer stoji prijazna hiša, dom miru in sreče — nekadaš, zdaj se je žalost uselila v njej in sramota! Kako malo časa, ko je še ona bivala v njej, srečna in nedolžna kakor otrok, ki leta za pisanimi metulji po cvetočem polju. Oh! letela je tudi ona za pisanim metuljem, zašla je v gozdu, zabrela v močvirje! Globok prepad, černo brezno zijá med njo in ono srečno deželo, katero je pregrešno zapustila; mostú ne vidi ne bervi čez brezno; misli in želje se ne upajo čez, kako še le plašna noga! Prognana je, zaveržena: z ognjenim mečem ji stoji kerub pred vratmi in ji brani nazaj v izgubljeni raj! Oserči se, verni se, nesrečna hči! stopi pred obličje očetu, kakor Magdalena izveličarju, móči mu noge sè svojimi solzami, otiraj mu jih sè svojimi lasmi. Pogleda te z ostrim očesom, poreče ti z merzlim glasom: „Kedo si, ženska, ti? Pojdi, jaz te ne poznam!“ In stala bode in gledala sestra od strani; bližaj se ji s povešeno glavo: povzdigni k njej proseče oko — ne razpne ti rok, da bi si pritisnila na srce glavó izgubljene sestré! Vse bi preterpela — o tem pogledu bi ji počilo srce! Ne, vračala se ne bode; samo eno željo še ima, zadnjo željo. Zaklenena ji je pot domov, o da bi mogla vedeti vsaj, kaj se godi doma, kaj ji delata oče in sestra! O da bi mogla, kakor Noe iz ladije, izpustiti belega golobčeka, da bi ji prinesel poročilo: oh, morebiti bi se ji pa vendar vernil sè zeleno oljkino mladiko v kljunčku, znamenje, da je potolažena jeza!

Iz takih misli jo probudi šum počasnih korakov. Zora se ozre in zagleda Zaboja, ki je prihajal z dela. Mož je bil dobre volje; videti je bilo, da mu dobro tekne delo na polju. Ko sta se pozdravila, prosi ga Zora, naj sede k njej na klop. Iz njenega vedenja se je videlo, da bi rada nekaj posebnega govorila z njim; zato se Zaboj ni dal dolgo prositi, da si mu ni bilo ljubo sedeti poleg gosposkega dekleta.

„Rekla sem vam“, začne Zora, „da imam neko posebno prošnjo do vas; zdaj je čas, da vam jo izrečem; poslušajte me blagovoljno, potem storite po svoji volji. Bala sem se tega težkega trenutja, ko mi bode govoriti z vami, kakor govori grešnik sè svojim izpovednikom. In zdaj, sama ne vem, kako je to, nikoli bi ne bila mislila, da mi bode tako lahko!“

„Kedó se bo bal govoriti z beračem, potepuhom!“ seže ji Zabož v besedo, in nekako čudno se nasmehne.

„Ne govorite tako!“ ugovarja mu Zora: „kedó ste, ne vem; samo toliko mi je jasno, da se obleka, ki jo nosite, ne strinja z vašim bitjem“.

„Dalje, dalje, ako hočete, da vas mirno poslušam!“

„Pobrali ste me na potu, oteli ste mi življenje, a niste me vprašali, kedó sem“.

„Nesrečni ste, to je lahko ugeniti brez posebne bistroumnosti“.

„Da, nesrečna sem, vendar ví ne veste, kako sem nesrečna. Nesrečna sem, a kaj nesreča! Huda vest, huda vest! vi, prijatelj, ne veste, kaj je huda vest! Nesrečni ste tudi vi; kaj me tako gledate, kaj se mi posmehujete tako zaničljivo? Mlada sem, skoraj še otrok po letih. Včeraj sem bila še otrok, ki ne vé, kaj je življenje, kaj je nesreča; danes nisem več otrok. Čudno moč ima v sebi nesreča; hitro človeka postara in sezori, zbistri mu oko, da o prvem pogledu spozna nesrečnega brata! Vi ste nesrečni, a vi ne veste, kaj je huda vest, prijatelj!“

„Huda vest? Kaj je huda vest, res ne vem, nikoli je še nisem videl!“

„Poglejte mene, in vedeli bodete, kaj je huda vest in kaj je kesanje“.

„Huda vest, kesanje, in pa — ženska, mlada, lepa ženska! Začenjate me zanimati, gospodičina!“

Osupnena ga pogleda Zora; tako ni prej nikoli govoril z njo; besede, glas, vedenje, vse je bilo hipoma izpremenjeno. Kakor predere jesensko solnce gosto jutranjo meglo, tako se mu je v tem trenutji prikazalo pravo bitje skozi zanemarjeno, podlo odejo. Glas mu je bil čudno terd in oster, tako da je v serce vrezal ubogemu dekletu. Hitro je zapazil, kako so jo zadele bridke, neusmiljene besede njegove. Kakor da bi jo hotel potolažiti, prime jo za roko in začne zopet z navadnim glasom:

„Zdaj vse vem; končajva besedovanje, ki je vam neprijetno in meni; čemú izpoved, ker nimam oblasti, da bi vam dal odvezo!“

„Ne tako! Vse vam moram povedati, bodi mi še tako težko; in res, vendar mi je težko, sedaj, ko mi je začeti“.

„Ako vam je težko, dajte, naj vam pomagam! Začniva, kakor se začenja v povestih. — V prijazni, tihí dolini je živel oče, blag, dober mož, kakoršni so dan današnji redki na svetu. — Kaj me tako gledate? Poslušajte dalje: Ta oče je imel dve hčeri, obé mladé, obé lepé, kakor pravi ljudska pesem. Rad je imel obé; bili sta mu edino veselje na svetu. Starejša, imé ji je bilo —“

„Zora!“

„Prav tako! imé ji je bilo Zora, lepo ime! In kako se je velelo mlajši?“

„Breda!“

„Dobro! Imel je torej dve hčeri, Zoro in Brado! In tako so živeli skupaj, srečni in veseli — dalje ne vém! — Pač! Čakajte, tako le nekako je bilo:

Dekle zajema v vedro vodé....

V vodi vidi svoj obraz in govori:

Lepote, ki je na obrazu imam,
Za tri gradove bele ne dám!

Tiček pa ji odgovori:

A kader bo eden pravi prišel,
Vso tvojo lepoto zastonj bo imél!

In prišel je tisti „pravi“. Lep je bil, kakor mladi dan, in ona je bila lepa, kakor mlada zora, oba mladá, oba lepá, in ljubila sta se. Tako je svet! In šla je za njim, ker je morala iti; šla je za njim, kakor gre golobica za golobom. Tako je bilo, tako je in tako bude!“

In premenivši zopet glas, začne po kratkem molčanju:

„Ljubezen, ljubezen! Kaj je pač mislila večna dobrota, ko je stvarila človeka, moža in ženo? Kaj je nameravala, ko jima je v serce pokladala ta čút? Človek bi sodil, da nam je hotela dati najdražji, najblažji dar na pot po življenji, kakor izroči pobožna mati sinu, ko se napravlja na daljno pot v tuje dežele, čudodejno svetinjo, ki jo naj nosi na persih, da mu bode vodnica, tolažnica in rešnica v vseh nevarnostih. Tako bi človek mislil, da mu je dana ljubezen, da mu bođi skrivnostno zdravilo, katero ga greje v mrazu, hladi v vročini, celi mu rane, tolaži ga v bridkosti; čudodejna moč, katera ga oživlja onemoglega, dviguje obupnega, otira solze jokajočemu, kaže pot izgubljenemu; katera mu pomaga prenašati težave in nadloge življenja! Tako naj bi bilo, a tako ní. V pogubo je človeštvu ta dar nebeški, ne v rešenje! Koliko kervi je prelilo sovraštvo, a koliko bridkih solz je rodila ljubezen, koliko bolečin, joka in stoka, kesanja in obupa! Ne da bi ga lajšala, ljubezen množi gorje človeštu!“

Molčé je poslušala Zora moža, ki je govoril iz globočine serca: malo časa prej bi ne bila umela, kaj govori; zdaj je čutila resničnost njegovih beséd. Nekoliko časa sta molčala oba; potem izpregovori zopet Zaboj s prejšnjim, navadnim glasom:

„Kje sva že ostala v povesti? Dá! Šla je za njim in bila sta srečna oba, sreče sta bila pijana, in menila sta, dá tej pijanosti ne bode konca; kaj je sreča, kaj je ljubezen, ako ní večna? Večna! Ko je metulju, otroku v rokah, izginil s peroti pisani prah, ki mu edini daje lepoto —“

„Ne! stojte, prijatelj!“ prestriže mu dekle besedo, sklonivši se ponosno kvišku pred njim. Nikoli prej ní bila tako lepa Zora, tako lepa in tako visoka, kakor v tem trenutji, ko je veličastno kakor kraljica stala pred človekom v beraški obleki. Lahna rudečica ji je bila zalila belo lice, lepe oči so ji plamenele in vidno so ji trepetale sklenene ustne! Zaboj jo je gledal osupnen; besede bi mu ne bile mogle

tako pojasniti stvari, kakor ta pogled; hipoma je vedel vse; prej je miloval nesrečnega dekleta, zdaj jo je spoštoval!

„Pustila sem vas govoriti“, začne Zora z mirnim a krepkim, odločnim glasom, „mirno sem vas poslušala; vse je bilo blizo tako, kakor ste govorili, do zadnjih besed, dasi sem se čudila, odkod vse to veste; zdaj poslušajte vi in jaz bom govorila“.

„Dovolite samo še nekaj! Čudite se, odkod to vem; vem samo prvo polovico, drugo sem ugenil. Ali se ne spominjate več človeka, katerega so bili prinesli na pol mertvega v vašo hišo?“

„Vi ste tisti?“

„Jaz sem tisti človek; čudno ni, da me niste spoznali, saj ste me komaj prav videli; jaz sem vas spoznal o prvem pogledu“.

Mesec je bil priplaval na jasno nočno nebo in obseval je tako čudno združena človeka v samotnem gozdu pred oglarjevo kočo.

„Vi torej poznate mojega očeta; tolikanj več a bode v vaših očeh moja pregreha. Takega očeta sem zapustila, sramoto nakopala mu na čestito sivo glavo; v serce sem mu meč zasadila, najblažje serce, kar jih bije v človeških persih; izneverila sem se, zvestobo sem prelomila blagemu mladeniču, katerega nisem znala ceniti, in šla sem za človekom z lepim obrazom, sladkim jezikom, a sercem popačenim! Željno sem pila sladki strup njegovih besed; verjela sem njegovim prisegam; polastil se je bil mojega serca, moje volje, vseh misli mojih; vedela nisem, kaj delam; bila sem mu popolnoma v oblasti. Pregovarjal me je tako dolgo, da me je pregovoril; šla sem z njim, sama ne vem, kako je bilo; zdaj se mi zdi, kakor da bi se bilo vse v sanjah godilo. Rekel je, in jaz sem mu vse verjela, da mora tako biti; da samo tako prisiliva očeta, da privoli v najino zvezo. O kako dobro me je poznal, kako skerbno se je znal ogibati vsega, kar bi mi bilo oči odperlo in prezgodaj mi razodelo njegove samopridne namene! O izkušen, prekanjen človek je bil! Kako se je znal kazati v lepi podobi, kako dobro je poznal moje prenapete, romantične nazore, katerih sem si bila nabrala iz knjig ter iz njih ustvarila si svoj svet v mladi, neizkušeni glavi! To me je pogubilo! Poznal je moje slabosti, ménil je, da me vso pozna; a motil se je! Lahkovérna sem bila, neprevidna, lahkomiselná; premotil me je, izpriditi me ni mogel. Kar je bilo dobrega na dnu mojege serca, proderlo je s časom, o zakaj tako pozno! megla mi je izginila izpred oči; izpregledala sem; hipoma mi je bilo vse jasno! Naj molčim, kako je bilo! Po noči sem vstala in šla; nobena moč bi me ne bila deržala. Napotila sem se, sama nisem vedela, kam? le dalje, dalje, daleč od njega, tla so mi gorela pod nogami; zbudila se mi je bila vest, ki je tako dolgo spala, vest me je gnala dalje, in ako bi bilo do zadnjega konca sveta. Sama nisem vedela, kod hodim; šla sem tako dolgo, da sem onemogla in zgrudila se ob potu. Drugo veste. Milujte me, vredna sem vašega milovanja. Grešnica sem, pokorila sem se za svojo pregreho in pokoriti se hočem vse svoje življenje. Grešila sem, a pala nisem! Prosto smem pogledati očetu v ostro obličje; neoskranjeno

podam lahko rokó mladeniču, ki sem ga tako žalila, ter ga prosim blagega odpuščenja, in on bi mi odpustil, saj je tako blag, tako blag!“

Po téh besedah nekoliko časa molči. Tudi Zaboj ní govoril besede, zamišljen je sedel; v duši se mu je pač zbujal nekedanjih dní spomin. Čez nekaj časa Zora zopet začne:

„In vendar se ne upam očetu pred obličje; pokorila se nisem še dovolj. Živeti daleč od očeta, to mi je najtežja pokora; pokoriti se hočem in terpeti in tako vsaj nekoliko zaslužiti očetovo milost. Za deklo hočem služiti, truditi se in zatajevati, da pride čas, ko bodem smela, izpokorjena grešnica, stopiti, ne stopiti! pokleknila bodem pred očeta, ter govorila: Oče, odpustite izgubljeni hčeri, pokorila se je, vi ne veste, kako se je pokorila, ker tako dolgo ní smela gledati vašega obličja. — Ali težko, nemogoče bi mi bilo čakati tega zaželenega časa, ako bi ne vedela, kako je doma. Do vas se obračam sè svojo prošnjo. Pojte, vam ne bode težko, pojte, ter pozvedite, kako je očetu; dobro poglejte njegov obraz: v spomin si vtisnite njegovo podobo, da mi bodete vedeli odgovarjati, ko vas bodem izpraševala. A ne govorite mu o izgubljeni hčeri, da mu ne začne rana z nova kervaveti. Videli bodete Bredo; o da ji ne smem poslati sestrinega pozdrava! Z njo smete govoriti; očetu naj bode ljuba tolažnica in usmiljena priprošnica nesrečni sestri. Pojte in vernite se mi skoraj z veselim poročilom. Čakala vas bodem, kakor čaka mati na morskem bregu ter gleda s hrepenečim očesom v daljavo, kedaj se ji prikaže ladija, ki ji pripelje iz daljne, tuje zemlje v naročje edinega sina!“

B. M.

DVORI IN PLEMSTVO

na Nemškem v XVIII. stoletji.

Ako se bodemo danes ozirali nazaj v preteklo stoletje ter iz pisano-bogate vsebine kulturne zgodovine njegove podali nekoliko črtic, bodemo storili to iz trojnega razloga. Najprej hočemo posredno dokazati, da je razvoj in napredek človeštva mogoč samo v čistem zraku vsestranske svobode in da samosilstvo, bodi si da prihaja od kakega posameznega človeka, od kake vérske skupine, ali od kakega samopravnega stanú, ugonobi in zaduši vsakatero krepost in čednost ter na njeno mesto stavi gnjusno popačenost in razuzdanost. Potem se bode iz tega kratkega spisa razvidelo, da je, z ozirom na hudobije, ki so se versile proti ubogemu terpinčenemu narodu skozi veke in veke, samo dokaz najgerjega hlapčevstva, da nekateri „lojalni“ zgodovinarji vedno očitajo francozki revoluciji one silovitosti, katerih sicer nikdo ne odobrava, a vendar so samo kaplja proti morju, ako jih primérjamo kervoločnostim vladarjev 18. stoletja in njihovih vrednih pomagačev.

Ker pa bodemo tù predočevali zlasti dvorsko življenje na Nemškem, popisovali družabno stanje viših stanov nemškega naroda, katerega so iz brezna moralnega propada, iz groba duševne smerti re-

šila prizadevanja Angležev in Francozov, katere sedaj Nemci tako prezirajo: bode tudi jasno, da ravno Nemci, kateri, prevzetno opirajoč se na velike čine svojih učenjakov, umetnikov, vojskovodov, tako radi odrekujejo drugim narodom, posebno zaničevanim Slovanom, vso bodočnost, vsak razvoj, nimajo pravice ponašati se sè svojo zgodovino ter v eno mér kričati o „nemški zvestobi, nemški poštenosti“ in enakih lepih stvaréh, katere si izločno prilastujejo naši tevtonski sosedge!

Deržavne ustave, ravno tako kakor vse človeške naprave, niso nič absolutnega, samo ob sebi veljavnega in torej vekovitega, nego so samo začasni izraz človeškega razvoja na političnem polji. Vsakatera zgodovinska doba se tedaj razločuje od druge po prevladajoči deržavni obliki. Stari orientalski narodi so bili vladani samosilno, despotično; Heleni in Rimljani so si ustvarili politično svobodo, toda omejeno na meščane s polnim pravom (polnopravne meščane) izločivši tuje naseljence, zlasti sužne. Srednji vek je še bolj razcepil človeštvo, ter strogo ločil posamezne stanove in stanovske pravice, tako da so bili plemenitniki in duhovniki, katerim so se pozneje pridružili vsaj deloma meščani bogatih mest, gospodarji večini narodovi, ubogim kmetom. Vladalo je stanovsko načelo, fevdalstvo. Todà kmalo je stopila verhovna krone oblast med razne stanove; omejevši predpravice samopravnih stanov in braneč zatirano večino narodovo, delala je celoti v prid, dokler ni nadvladala samovladna brezobzirnost ter pravično in dobrodejno monarhijo izpremenila v samosilno.

Beli dan je zagledala ta neomejena samovlada v Franciji. Tam je, počenši od Ludovika XI. (1461—1483) monarhija bolj in bolj uničevala fevdalstvo ter slednjič razdrobila politično moč plemstva: kar je bil pričel Ludovik sè svojo grozovitno in vendar občudovanja vredno politiko, nadaljevala sta potem ministra Richelieu in Mazarin, tako da je na zadnje mladi Ludovik izustiti smel frivolno besedo: „L'état c'est moi“, deržava sem jaz! Vladarjev izrek „car tel est mon plaisir“, ker tako se meni ljubi, postal je deržavno načelo, in po tem načelu se je vladala Evropa skozi vse 18. stoletje, deloma tudi do današnjega dne!

Samosilna monarhija, ustanovljena na Francozskem, kjer jo je tako sijajno zastopal Ludovik XIV., uplivala je kmalo mogočno na vso Evropo. Od prestola francozkega je izhajalo toliko svetlobe in bliščobe, da je svet od žarkov oslepljen in od občudovanja stermeč radovoljno se klanjal novemu načelu. Občudovaje so zerli evropski narodi mladega kralja francozkega, veličastnega po svoji vnanjosti, bogato obdarovanega od narave, ki je v sméli roki svoji združeval vse sile deržave, ter voljo svojo za zakon nakladal vsemu svetu. Veliki vojskovodje: Condé, Turenne, Luxembourg, Vendôme in dr. uredili so vojsko ter priborili kralju lavorike bojne slave; sijajni upravniški talenti, kakor Colbert, skerbeli so za promet in za povzdigo obertništva; slavni pesniki in učenjaki: Molière, Corneille, Racine, Boileau, Bossuet, zbrani na kraljevem dvoru, pridobili so Ludoviku imé novega Avgusta. Ni čudo torej, da se je francozki izgled kmalo posnemal tudi drugod,

zlasti na Nemškem, kjer je narod od nekedaj vdan bil francozkemu vplivu. Toda koliko slabša je bila tu posnema mimo izvirnika! Mesto onega mogočnega vladarja, kateri je, dasiravno despot, vendar zastopal ves narod, ter mu pridobil bil politično in socialno hegemonijo, imeli so Nemci kmalo na kupe malih trinožčkov, knezov, grofov i. t. d., kateri so se vsi, kakor v svoj vzor, ozirali v Ludovika ter se v vsem ravnali po izgledu versalskega dvora.

Kajti odkar je bila tridesetletna vojska uničila zadnje ostanke rimsko-cesarske oblasti, odkar je po izreku Gustav-Adolfovem nemška država postala razvalina, gnejzdo, pripravno sovam in drugim nočnim tičem, nikakor pa ne človeško bivališče — delal je vsak državno-neposreden stan, kar je hotel. Ne oziraje se na skromnost deželice in na ubožstvo prebivalcev, imel je skoraj vsak nemški vladar svoje prilježnice, svoje čete vojakov in uradnikov, svojo opero in svoje gledišče, vse ob troških zatiranega kmeta in izmolzenega meščana.

Enako samosilstvo vidimo na Nemškem skozi vse 18. stoletje, samo s tem razločkom, da se je bil, kakor dobro povdarja Biedermann (Deutschlands Zustände im 18. Jahrh. II. 84.) pred Friderikom I. ubogi narod, nem in boječ, udal osodi, ter se celo veselil dvorske razuzdanosti; potem pa, v drugi polovici stoletja že kritikoval in ostro obsojeval vedenje in dejanje svojih nevređnih vladarjev. Mi tem ne pristavljamo, da je po Friderikovem izgledu v nekaterih državah, tako tudi v Avstriji, ustanovljen bil tako imenovani „razsvitljeni despotizem“, o katerem pa ne utegnemo tu govoriti.

Oglejmo si sedaj nekoliko saksonski dvor pod vlado Avgusta II. „jakega“ (1694—1733) in njegovega sina Avgusta III. (1733—1763). Avgust „jaki“, (rojen l. 1670.) postal je l. 1694 volilni knez saksonski, l. 1697 pa so ga poljski plemenitniki izvolili za poljskega kralja. Ta volitev je bila veliko gorje za Saksonsko, kajti že kupovanje volilnih glasov je veljalo 10 milijonov gld. in krona poljska, ohola kraljeva čast brez materijalne podloge, morala se je braniti v bojih, ki so Saksonijo stali blizo 88 milijonov. Vendar je bil ta Avgust ne navadna prikazen: bil je tako močan, da je najbolj terdne pódkove v roki razdrobil, in trobentača je na iztegneni goli roki deržal skozi okno. Eden najlepših mož tiste dobe, je ta „romantik razuzdanosti“ brez vsake mere vžival veselja spolne ljubezni.

Izmed mnogih kraljevih prilježnic imenujemo tu Avrora grofico Königsmark, grofico Koselsko, grofico Dönhof in plesalko Dupare. Zarad njih je izmolzel ubogo deželo, ter samo grofici Koselski podaril nad 20 milijonov. Dajal je krasne veselice, maskerade, sprevide in druge zabave; sam se je pečal z uredbo teh zeselic ter se cele mesece pripravljal na te nečimurnosti. Pri takih prilikah se je kazal ljudstvu dostikrat v mitologični napravi, n. pr. kot Apolon, a Koselska je bila za Dijano. Kako nesramno se je takrat narodno premoženje zapravljalo, vidimo iz tega, da so l. 1730 ves mesec trajajoče veselice v Mühlbergu stale 5 milj., veselice pri ženitovanji kraljeviča pa 4 milj.! In neumno ljudstvo se je še veselilo, da je pri takih pri-

likah od blizo občudovati smelo svojo „gospodo“, katera mu je časih celo dovolila, v njeno zabavo udeleževati se splošne radosti. Kako serčno so se n. pr. smijali gospodje plemenitniki, če so kmečka dekleta v svoji nerodni radovednosti zabredla na take kraje, koder so bila tla nalašč tako prevrtana, da jim je merzla voda v obilnosti švigala med noge! Dostikrat so bili uradniki na plese zapovedani, da bi se knez in njegovi tovariši ogrevali ogledujoč sveže meščanske krasotice: vendar so imeli plebejski elementi svoje posebne prostore strogo ločene od drugih aristokratiji namenjenih. In poleg vsega bilo je hlapčestvo tako splošno, da so bili popisi teh veselie glavna vsebina nemških časopisov, in da so tedanji pesniki, torej cvet inteligencije, navdušeno slavili te izraze razuzdanosti in zapravljalivosti! Čudimo se Gottschedovi servilnosti, ako l. 1732 popeva:

„Gepries'nes Sachsenland, erkenne doch dein Glück,
Und sieh' die Fastnachtlust mit einem schärfern Blick!“

sternimo, ako isti pisatelj o Avgustu II. blasfemuje:

„Die Gnade für dein Volk macht dich dem Höchsten gleich“,

in smejejo se najivnosti pesnika Pietscha, ki naravnost pravi:

„Der König ist vergnügt — das Land erfreuet sich.“

Sicer pa je bil Avgust II. v pravem pomenu besede „oče svojih podložnih“, kajti pripisujejo mu lepo število nezakonskih otrok.

Naslednik Avgusta II. je bil njegov sin Friderik Avgust III. Ta sicer ni bil tak razuzdanec, kakor njegov oče — bil je za to preneumen, len in oblasten. Pripoveduje se o njem, da je večidel nemarno v svoji sobi tičal, tobak puhal ter pogostoma svojega ministra, grofa Brühla, prav flegmatično vprašal: „Brühl, imam-li denarja?“ na kar je le-ta takoj odgovoril: „Se ve, da ga ima Vaše veličanstvo!“ Vendar so Saksonci pod Avgustom III. še bolj terpeli nego pod njegovim očetom, ker sta vsegamogočni minister grof Brühl in njegov vreden tovariš Hennike, prej lakaj, potem celo minister, ubogo deželo molzla ter narodno imetje zapravljala. V istem času, ko je nesrečna Saksonija neizmerno terpela v drugi in tretji sileški vojski, ko je bil državni dolg, prej 20 milijonov, narasel na 100 milj., ko so ljudje v hribih od lakote umirali, imel je za delo popolnem nezmožen grof Brühl poleg mnogih kamornikov in pažev 200 strežajev, rejernih in plačevanih o državnih troških! Zidal si je krasne palače, kupoval slike in dragocene starine ter tako sardnapalno živel, da je pri navadnem kosilu imel do trideset jedi, pri pojedinah pa po osemdeset do sto! Radi priterjujemo torej Schlosserju, ki v II. zvezku svoje obširne in imenitne zgodovine 18. stol. str. 225. hvali saksonsko ljudstvo, da je tudi po Brühlovi administraciji in po sedmoletni vojski se svojo pridnostjo zopet do blagostanja dospelo ter tudi za duševne potrebe in za znanstveno življenje marljivo skerbelo! Fr. Šaklje.

(Dalje prih.)

BOJIM SE TE.

Zgodovinska povest.

I.

Merzla noč je leta 1681 ležala nad Ljubljano. Megla, ki še danes nadleguje to mesto, bila je tačas, ko še ni bilo izsušeno močvirje ljubljansko, še gostejša, nego je danes. Samotni ponočni potnik, ki je ves v plašč zavit pred mrazom, koračil od glavnega preko starega terga, ni mogel videti samo poldrug seženj pred seboj, da si je koleदार kazal polno luno.

Ura je bila pôlu desetih, ko je bil naš nočni potnik prišel do sv. Jakoba cerkve. Prišedši do jezuitovskega samostana (današnje Virantove hiše) obstoji pri stranskih vratih, ki derzé na vodo, potegne ključ iz žepa in odpre ter zopet zapre za seboj.

Po tihih stopnicah prišedši v drugo nadstropje, odklene zopet mala vrata v steni, in tipajoč prekorači mali temni hodnik, ozek tako, da bi se ne mogla dva krečati v njem. Skozi druga, skoraj nevidna tapetna vrata v steni stopi v visoko sobo. Na mizi je gorela svetilnica in slabo razsvetljevala mizo, nekoliko stolov in skladanico knjig ob steni. Nobenega človeka ni bilo tu: kar je pričalo, da je svečava pričakovala našega prišleca. Tudi zakurjeno ni bilo; kajti ko je mož odložil svoj plašč na stol in klobuk na mizo, ter si s persti lase s čela pogladil, pretresne ga mraz in kakor nehotoma začne si dergniti roke.

Slaboten svit v sobi nam kaže mladega moža, kakih šest in dvajset lét, srednje rasti, obličja bolj bledega, a živih, iskrenih, krepkopoljnih oči. Videti mu je bilo, da ga nekaj duševno tare. Opravljen je bil v črnem žametu, gosposko, čedno, a nikakor posebno izbrano. Bil je izmed ónih ljudi, ki zanimajo človeka še le, ko jih natančneje ogleduje ali z njimi občuje.

Njegove korake ali ropot sè stolom je že čul nekedó. Odpró se stranske duri in prikaže se dolga postava v črni jezuitovski hali sè zlatim križcem na zlati verižici okolo vratú, z belimi lasmi in bledim obrazom: človek bi mu bil prisojal kakih šestdeset lét, da si je bil život še visoko po konci sklonjen; rumenkasto, nagubano lice je še kazalo telesno moč in usta na smeh versto belih zob.

„Dolgo te ni bilo. Anton!“ ogovori stari jezuitovski oče mladeniča.

„Dober večer!“ pozdravlja Anton patra, z nekako nezadovoljnim, a vendar spoštljivim glasom, in vstopi v njegovo sobo; opravičeval ni svojega poznega prihoda, ne pričel kaknega drugega pogovora.

„Sédi! takoj pridem“, reče pater in korači preko toplo in prijetno zakurjene, elegantne sobe, na drugi konec, od koder so zopet druga vrata deržala v sosednjo tamno sobico. Iz nje prinese sam steklenico vina in dva kozarca ter vse postavi na mizo. Merzle klo-

base je imel že bliže pripravljene. Nato privzdigne duhovni oče sè zadovoljnim obrazom ob stranéh zadnji oplati svoje dolge černe obleke, ter posadi počasi svoje telo na stol mlademu gostu nasproti, odmaši steklenico in natoči njemu in sebi. Nato odrine veliko knjigo in nekaj papirja na stran in izpregovori:

„Pij Anton! Potem bodeš boljše volje. Ne vidim te rad žalostnega; rad te imam, v istini rad, kakor svojega sina. — Kaj si počel danes?“

In govorila sta o vsakdanjih, nevažnih rečéh. Pridno sta pila oba; duhovnemu stareu se je poznalo, da je vajen zlate kapljice; mladenič pa je imel vedno nalito čašo pred seboj, pil je tudi on; zru-dečilo se mu je lice, a ní se mu razveselilo serce!

„Ti moraš biti nekoliko bolj lahkega serca, ljubi moj“, reče pater, odpirajoč drugo steklenico. „Jaz vem morda, zakaj si sedaj ene dni tako slabovoljen; vendar lepo bi bilo, da bi mi kaj več govoril. Glej, prijatelj sem ti, in če ti morem pomagati, veš, da ti rad. Serce na jezik, dečko, in povej mi vse, kar te teži; vedi, da mi ne moreš nič novega povedati; vse sem izkusil, kar ima bridkega in sladkega življenje. No povej, kako je s tvojo nevesto? Ali si bil danes pri njej?“

„Bil!“ odgovori mladenič.

„Bil, bil! S kakim glasom odgovarjaš, kakor da bi bil nerad tam! Morda se vendar nista malo kaj sperla zaljubljenca? Pojdi, otročarije, ki te ne smejo nadlegovati! Ali se pa morda celo podira vsa ljubezen? To bi bilo lepo!“

„Ne! strije, tega ne! Dvé uri sem bil danes po poludné pri njej, dvé blažestni, srečni uri; a vendar sem žalosten odhajal. Ena beseda moje neveste me je tako neznano, tako bridko spekla, da sem moral sim k vam priti: sam ne morem biti! Ena beseda! in vendar ní nič posebnega; Emilija ne vé in ne sluti, kako me je v serce zbola z eno samo besedo pred slovesom, z besedo, ki jo je govorila skoraj z nasmehom, in vendar tako čudno, tako čudno!“

„Katera je ta beseda? Ali — povej mi rajši vse, kako si se radoval po poludné, povej mi vse obširno; to te razvedri in potem dobodeš svet, kakoršnega ti morem dati. Ne dvomim, da vse prečerno vidiš po svoji navadi. Gotovo v tisti „besedi“ ne bode nič posebnega. A govori in povej, kako sta in kaj sta počela! Je-li Emilija zdrava?“

„Zdrava! Naj vam vse povem, strije! Danes po poludné, ko sem jo obiskal, bila je sama doma, njena mati je bila z doma. Tiho sem stopil v sobo; pri oknu sedeč, ni me zapazila, dokler se ji nisem približal. Ko me zagleda, skoči mi naproti, objame me in poljubi. Vi pravite, strije, da ste vžili vse, kar ima življenje sladkega, potem veste morda, kako srečen sem bil, gledajoč v njene oči.“

Pater popije čašo vina, morebiti, da bi pregnal posvetne spomine iz onih časov, ko je bil še mladenič, ko ga ní še vezala sveta objuba, ne težila ga starost.

„Jaz sem ji stavlil nedolžno vprašanje“, nadaljuje mladenič.

„Katero? le na tanko!“ prestriže mu strije besedo.

„No, ali me ljubi?“

„In ona je rekla tako kakor vsako ljubeče dekletce na tem svetu. namreč: Kako moreš vprašati? In zopet te je poljubila, kaj ne?“ reče duhovni strije z dobrohotnim nasmehom.

„Ne!“ odgovori Anton. „Rekla mi je: ‚Bojim se te!‘ Te besede so mi serce presunile. Nič več nisem mogel govoriti; veselje me je bilo minilo; tudi ona je bila postala resna in plaho me je pogledovala. — Strije! ona se me boji!“

„Ti si prav neroden človek“, kara ga pater. „Kaj je tu čudnega? Ali nisi komaj nekoliko mesecev z njo zaročen, in komaj leto dni se poznata? Devica je vsaka boječa, sama ne vé, zakaj; in tako mora biti!“

„Ne, strije! tako ne smé biti! To ni ljubezen, kakor si jo mislim jaz; to ni ljubezen, kakoršne potrebuje moje serce! In ako me ona ljubi, tako z vso dušo, kakor sem večkrat mislil, da me ljubi, ne more mi govoriti takih besedi; ako bi ji bilo serce tako polno ljubezni, kakor je moje, ne bi ji mogla ta beseda z jezika. Strije, strije!...“

Mladeniču je gorelo oko in lice; sicer nelep obraz mu je dobil nenavaden svit, ko je strastno govoril té besede. Glavo povesi, čelo nasloni v dlan ter začne zopet:

„Meni se zdi, o jako se mi zdi, da njena nedolžna duša sluti, če prav ne vé, kako je z menoj, da se me zato boji...strije, vi veste... moje ime...“

„Tih!“ zapové mu jezuvit. „Čemu si zbujaš té spomine; kaj se mučiš sam sebe z domišljijami! Stvar se zdaj ne da izpremeniti, ker je davno zveršena brez tvoje pomoči in brez tvojega zadolženja. Ti moraš terpeti nasledke s filozofijo in storiti, kar ti naklada sinovska dolžnost, vera in prava šega. Sedaj nosiš ime: Anton Vit: častno si zveršil svoje studije pod tem imenom, in ker nočeš posvetiti svojih darov sveti cerkvi, katera ti edina odvzame znamenje tvojega rojstva, in ti dá nazaj očetovo ime, nosi to ime v cesarski službi, katero skoraj dobiš, in pozneje naš vpliv že toliko more, da se dá mnogokaj prenarediti. Sedaj pa ne muči svoje duše z razmišljanjem, nego po razumu in treznosti vživaj mladost in ljubezen, ter hvali Boga, da si našel dekletce s telesno lepoto in dušnimi zmožnostmi, ki te more osrečiti.“

„Jaz ne vem!“ odgovori Anton.

„Ako ne veš, prepričaj se. Poterpi s poroko, poskušaj dekleta, in ako se pokaže, da te ne ljubi z vso močjo, prereži vez, ki te veže z njo. Nekaj časa, dokler bo tekla kri, bode te bolelo, močno, jako bolelo; a s časom ozdraviš in blagoslavljal bodeš tisto uro, ki te je ločila od nje, ali pa imel bodeš lep spomin, ki te bode spremljal skozi vse življenje. Na drugo stran pa ravno tako pazi...“

„Ne svetujte, strije! vaših svetov, da bi bili še tako dobri, ne morem poslušati; ni mi mogoče! Jaz je ne morem pustiti!“

„Česar ti tudi svetoval nisem“.

„Strije“, povzame mladenič čez nekoliko trenutij besedo; ne bодite mi hudi, da govorim vse to z vami; a jaz ne morem molčati o tem, kar me teži in veseli; in prijatelja nimam, da bi mu mogel serce odpreti. — Meni se časih zdi, kakor da bi me ona še celo ne mogla ljubiti tako, kakor si jaz mislim ljubezen, tako z vsem svojim bitjem, z vso globokostjo svoje duše. Časih mi pride ona z besedo, ki mi je kakor iz serca vzeta, in osreči me z njo; a potem zopet mi ne ugaja njen govor, zdi se mi, da je ona, kakor je drugih mnogo, to me zopet nemilo zadene. Časi me pogleda z očmi, skozi katere se ji vidi tako rekoč v lepo dušo; a pridejo zopet časi, ko plašno in nezaupno oko v mé vpira, in tak čas je bil, ko mi je rekla, da se me boji“.

„Pusti to; ali ti nisem pravil, da vse to je sama gola domišljija!“

„Ne, strije! Jaz sem nesrečen človek; zakaj moram ravno jaz v persih nositi serce, ki je nenasitno; jaz, ki ji še imena očetovega imenovati ne smem; ako nočem, da bi prosta druhal s perstom kazala za mano rekoč: Glej, obešenea sin!“

„Stoj!“ zavpije z resnim licem pater; „spomin očeta tvojega ti bodi svet; če se je tudi zmotil bil, ali če ga je čestilakomnost zavedla na nesrečen pot“.

„Jaz ne onečastujem očetovega spomina; jaz govorim o samem sebi“.

„Pač je bilo v tvojem govorjenji neko očitjanje. Anton, ne pogrežaj se v take misli; ako te rada ima, ima tebe rada, ne tvojega imena. Sicer sem te pa jaz predstavil za svojega sorodnika in plemenitnika; nevesta tvoja ni bogata; nima torej ničesa razen lepote in imena, ti pa imaš upanje. Pokaj torej ta nezaupnost v njo in v samega sebel!“

Mladenič ne odgovori ničesa na to; a po ušesih so mu zvenele patrove besede; „če te rada ima, ima tebe rada, ne tvojega imena“. To je premišljal, pater pa mu je bil natočil zadnje vino iz steklenice.

„Treba ti bode iti, pozno je že, temà je po ulicah in malo ljudi“, reče pater.

Anton vstane, pater tudi, in ko seže v roko mladeniču, priderži roko in dé:

„Ker sva se nocoj že zmenila o tvojem nesrečnem očetu, moram te nekaj vprašati ter upam, da mi poveš čisto resnico. Ali nosiš še rudečo vervico pod obleko okolo života opasano?“

Mladenič povesi oči in zarudi v zadregi.

„Ne nosiš je“, pravi pater. „Anton, to ni prav. Jaz ne želim, da bi se čisto spominjal nesrečne smerti svojega očeta, ali kar zapoveduje pobožna vérska šega, tega se derži, tako je še vedno najboljše. In vérska šega je, da je sinovom za kazen usmertenega očeta nositi rudečo vervico okolo pasa. Midva tega ne moreva izpremeniti

Oprostiti te more tega samo cerkev, ako stopiš v duhovski stan. To sem ti svetoval, a ti nisi hotel. V svetu iščeš sreče; Bog ti daj, da jo najdeš, ali izpolnjuj dolžnost!“

„Strije! kako morem stati pred Emilijo z ono vervjo okolo pasu, z onim znamenjem prokletstva in sramote!“ reče Anton.

„Kader je človek vprašan in odgovarja, mora resnico govoriti. Nikdo pa ni dolžan povedati več, nego je vprašan.“

„Tega jaz ne morem; jaz ne morem varati Emilije, prej ali slej ji moram povedati vse!“

„Jaz ti ne branim, ali pomisli, kedaj in kako je prav in dobro!“
Poslovita se. Anton odide. J. Jurčič.

(Dalje prih.)

F O N A.

(Konec.)

Zakaj hira umetnost, zakaj nima v sebi več moči, katero je nekedaj imela? — Ločila se je od življenja, zapustila je zemljo ter dvignila se kvišku v zračne višave, od kodar se samo zdaj pa zdaj prikazuje v svoji breztelesni, jasni lepoti nekim izvoljenim duhovom; vsem drugim govori: „Odi profanum vulgus et arceo!“ Verne naj se, zapusti naj merzle višave, stopi naj na zemljo, iz katere se je rodila, v gorko življenje; med ljudmi naj biva v človeški podobi, po človeško naj govori in čuti s človekom; z njim naj se veseli in žaluje, z njim naj terpi in vživa; zvesta tovarišica bodi človeku in tolažnica; nositi naj mu pomaga težko breme življenja, najrajša naj biva pri njem, kateri je najbolj obložen. Prostega ratarja naj obiskuje kakor gospoda; nobena kočja naj ji ne bode prenzika; delavcu na polji naj briše pot z vročega čela; z mehko roko naj otira solzé, ki teko materi poleg postelje bolnega otroka; kakor rosne kaplje naj bodo njene besede, ko tolaži nesrečnega; kakor božični zvon naj doné obupajočemu, kakor grom naj bobné terdoserčniku, ki zatira brata! S pogumno roko, brez pomiselka, naj potegne zagrinjalo, ki krije človeštva gorjé, da ga vidijo izvoljeni, ki jim sreča sije. Brez milosti naj privede za roko ubogega Lazara v glasno družčino veselih gostov, ki sedé pri pojedini, govoreč: Glejte, vaš brat, in ta brat je lačen! Nič ne škodi, ako komú obed izkazi pogled blede, sube prikazni. In ako vstane sezà mize hišni gospodar, grozeč se nad njo: „Kaj mi motiš goste! pred vratmi se deli beračem; berača nočemo gledati v svoji družbi;“ tedaj naj stegne roko ter zapiše jim s plamenečimi čerkami na steno: „Mene, tekkel, upharsin!“ da hipom potihne govorica in da obledé gostom žarni obrazi.

Toda dovolj že prilik in podob; govorimo naravnost! Ako hočemo, da zadobode umetnost, poezija zopet moč in veljavo, katero je imela v prejšnjih časih, da bode zares prava voditeljica in odgojite-

ljica, tolažnica in pomočnica človeštvu, ne samo „luxus“, katerega si sme privoščiti samo izvoljena peščica, „zgornjih deset tisoč“ — pri nas še toliko stotin ne! — „dessert“ po obili pojedini, kratkočasje beloroki gospodi brez dela, zabava, ki pospešuje prebavo: ako hočemo, da bode naše slovstvo zares narodno, narodno v dvojnem pomenu, skerbimo, da se zopet združi z življenjem, od katerega bi se ne bilo smelo nikedar ločiti.

Ako hočemo imeti zdravo domače slovstvo, katero bode imelo korenine v narodu in bode tako krepka podpora naši narodnosti, pustimo že tisto abstraktno, akademično literaturo, katera je o svojem času imela svojo veljavo, a zdaj je njen čas minil. Nič naj nas ne moti posmehovanje in zasmehovanje onih pseudo-aristokratov, ki nam oponašajo v svoji modrosti, da hočemo slovstvo pokmetiti. Kako so zasmehovali Evripida, ko je pustivši bogove in na pol bogove z onimi visokimi čuti in po sežnji dolgimi besedami, prvi se upal kazati gledalcem ljudi in življenje v resnični podobi: nič ga ni motilo in plašilo, ko so nekateri vihali nos, „da stavi zaljubljene ljudi in — horrible dietu! — raztergane berače na oder!“ Naj govore učenjaki, kar jim drago, Evripid je bil „regenerator“ gerške tragedije. Res, po svoji pesniški zmožnosti se ne more mériti ne z Eshilom, ne Sofoklejem, vendar je morebiti s svojimi beraškimi tragedijami več koristil človeštvu; bile so iz življenja in prešle so v življenje: iz glave so znali njegove tragedije povsod, kjer se je govoril gerški jezik: prosti in omikani svet je v svoj govor vpletal njegove verze. Vedno zoperna mi je bila znana beseda nemškega pervaka, s katero je zasmehoval „družinske drame“, kakor jih imenujejo, rekoč: „Kaj se more posebnega zgoditi tem beraškim dušam?“ Na to mu odgovorimo z besedami drugega pervaka, ki pravi: „V človeško sezi polno le življenje, in kjer ga primeš, bó ti zanimljivo!“ In zakaj bi ga ne prijel tam, kjer je najbolj „zanimljivo?“ zakaj bi se pesnik, umetnik bal dotekniti se „socijalnega vprašanja!“ Hic Rhodus, hic salta! Po zgodovini iščeš pripravnih predmetov, po basnoslovji in kaj vem še kod? Jaz pa ti pravim: „Kaj je meni Hekuba?“ „Srajea mi je bliže nego suknja“. Poglej okolo sebe, ako ne najdeš o prvem pogledu, kar ti bode pretresnilo serce, potem nimaš serca, in ako nimaš serca, ne „bogati nam slovstva!“ Če bomo imeli nekoliko manj neslanih pesmi in vertoglavih povesti, zares, škoda ne bode velika. Kedor pa ima oči, da vidi, serce, da čuti, in besedo, da nam pové, kar je videl in čutil, ne daj se motiti suhoparni šolski modrosti, katera ga zove „pesimista“, „realista in „nihilista;“ možje menijo, Bog vé, kaj so povedali, a pametnemu človeku so pokazali samo svojo notranjo plitvost in votlost!

Negoda.

Dostavek uredništva. Te verstice smo podali Zvonovim bralcem nepremenjene, kakor nam jih je poslal gospod Negoda. Komur so znani naši nazori o umetnosti in slovstvu, njemu ni nam potreba še posebej povdarjati, da se ne zlagamo o vseh posameznih

stvaréh s pisateljem; a zdi se nam, da je v teh verticalah mnogo resničnega, premisleka vrednega. Kar govori gospod Negoda o „akademični literaturi“, utegnil bi najprej kedó krivo umeti; to je treba jemati „cum grano salis“. Kar sta pisala na pr. Nemcem Schiller in Goethe, da si tačas še nedoumno večini ljudstva, to je dandanašnji prava dušna paša narodu, in od dné do dné se množi število onih, ki romajo pobožno k čudodejnemu studentu njune poezije. Upamo, da bodedo imeli še priliko, obširneje govoriti o vprašanji, katero je izprožil gospod Negoda; veselilo bi nas, ako bi se še drug kedo oglasil o tej važni stvari.

Listnica uredništva. G. S. P. H. Lepó je, da ste se tako hitro oglasili na naš poziv. A, prijatelj, krivo ste nas razumeli. Pozvali smo bili slovenske pesnike, naj nam kedó iz med njih pošteno posloveni Goethejevo: „Ueber allen Gipfeln ist Ruh“. Beseda: pošteno ima tukaj drug pomen; pošteno pomeni tukaj to, kar: izveretno, dostojno. Prestava, katero ste nam poslali vi, je res poštena v navadnem pomenu; tožiti vas ne moremo zaradi nje; pravdo bi izgubili pred vsakim e. kr. sodiščem prve, druge in tretje stopinje; še obsodili bi nas morebiti zarad obrekovanja. Poštena je res vaša prestava, a izverstna ni, ne dostojna, izvirni primérna. Berite jo še enkrat in sodite sami:

Nad holmi vsemi
Vlada mir,
Med verhi vsemi
Veje mir,
Kar diha ni, —
In tice molčijo v gaju;
Čakaj, kmału v raju
Počijesh i tí.

Kaj pravite? Da o drugim ne govorimo, kake rime so to v prvih štirih verzih? Tako se ne smé, prijatelj! Kaj bi rekel Goethe takim verzom? — Zadnja dva verza ste, po naši sodbi, krivo umeli, in zato tudi krivo prestavili. Motili ste se, kakor nemški učenjaki, ki pokladajo v to prosto pesem Bog vé kake visoke in globoke misli iz svoje glave. Pesem ne potrebuje takega tolmačenja, ki jo samo kazi. Tak tolmač kaže, da ne pozna Goethejeve narave, ne priložnosti, o kateri je bila pesem zložena. Goethe je bil truden in zaspan, ko se mu je rodila ta pesem, kakor mi drugi navadni ljudjé, voilà tout! In vendar je pesem prekrasna! Po naši sodbi ni moči dostojno prestaviti té pesmi; tudi tréba ni; vsak jezik imá kaj posebnega. Pa naj Nемец prestavi našo: „Luna sije, kladvo bije“, „Kaj pa je tebe treba biló“, ali pa tudi: „Iz redkega germa se pesem glasi — Otožna pesem samca sternada!“ — O drugih prestavah morebiti o priliki!

Dasi nekateri gg. četertoletniki niso ponovili naročnine, bode se jim list vendar še pošiljal do konca leta, ker nam je pregledavanje adres presitno delo. Vračati nam listov ni treba; tirjali ne bodedo nikogar!

Zvon izhaja 1. in 15. dan meseca; naročnina 4 gl. za vse leto; 2 gl. za pol leta. Napis: Redaction des „Zvon“, Wien, Ottakring, Hauptstrasse 23.

Izdaje in ureduje: Jos. Stritar.

Tiskata: A. Keiss in F. Löb.